

Секція: Регіональна економіка

ГОБЛИК ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ

д. е. н. доцент

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

ТОКАР ЯРИНА ІЛЛІВНА

аспірант

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

СПЕЦИФІКА І ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В ТРАНСКОРДОННОМУ РЕГІОНІ

У сільській місцевості Закарпаття нагромадилось багато соціально-економічних проблем. Найгостріші серед них – безробіття та низька оплата праці, що зумовлюють трудову міграцію сільського населення та пов'язані з цим соціальні проблеми сімей і виховання дітей. Відтік людських ресурсів спричинює їх нестачу для розвитку прогресивних видів/підвидів економічної діяльності, які провадяться на сільських територіях. Крім негативних економічних наслідків, існує й позитивний вплив – зворотні доходи мігрантів звичайно ж створюють додаткові можливості для зрушень в інвестиційному процесі, які поки що переважно використовуються для індивідуальних цілей – розбудова житла, освіта [1, с.10-13].

В економіці краю важлива роль відводиться особистим селянським господарствам (ОСГ), якими в Закарпатській області виробляється 95 відсотків сільськогосподарської продукції. Разом з тим, аналіз діяльності особистих селянських господарств Закарпатської області показав, що їх становлення має локальну специфіку, яка проявляється у спеціалізації господарської діяльності, ефективності господарювання, умовах

виробництва, організації трудової діяльності. Наявність існуючої диференціації розвитку ОСГ в просторовому зрізі а також формах і методах господарювання зумовлює об'єктивну потребу в науковому дослідженні їх функціонування і на цій основі вироблення практичних рекомендацій спрямованих підвищення ефективності їх господарювання та конкурентоздатності.

Сільськогосподарське виробництво є однією із пріоритетних сфер економіки Закарпатської області, де зайнято більше 23 відсотків економічно активного населення регіону (по Україні цей показник дорівнює близько 24 відс.) та створюється близько 14 відс. валової доданої вартості порівняно з 7,8 відс. по Україні, більше 5 відс. – в прилеглих до області територій Угорщини та Румунії, близько 2,5 відс. – Польщі та 0,5 відс. – Словаччини.

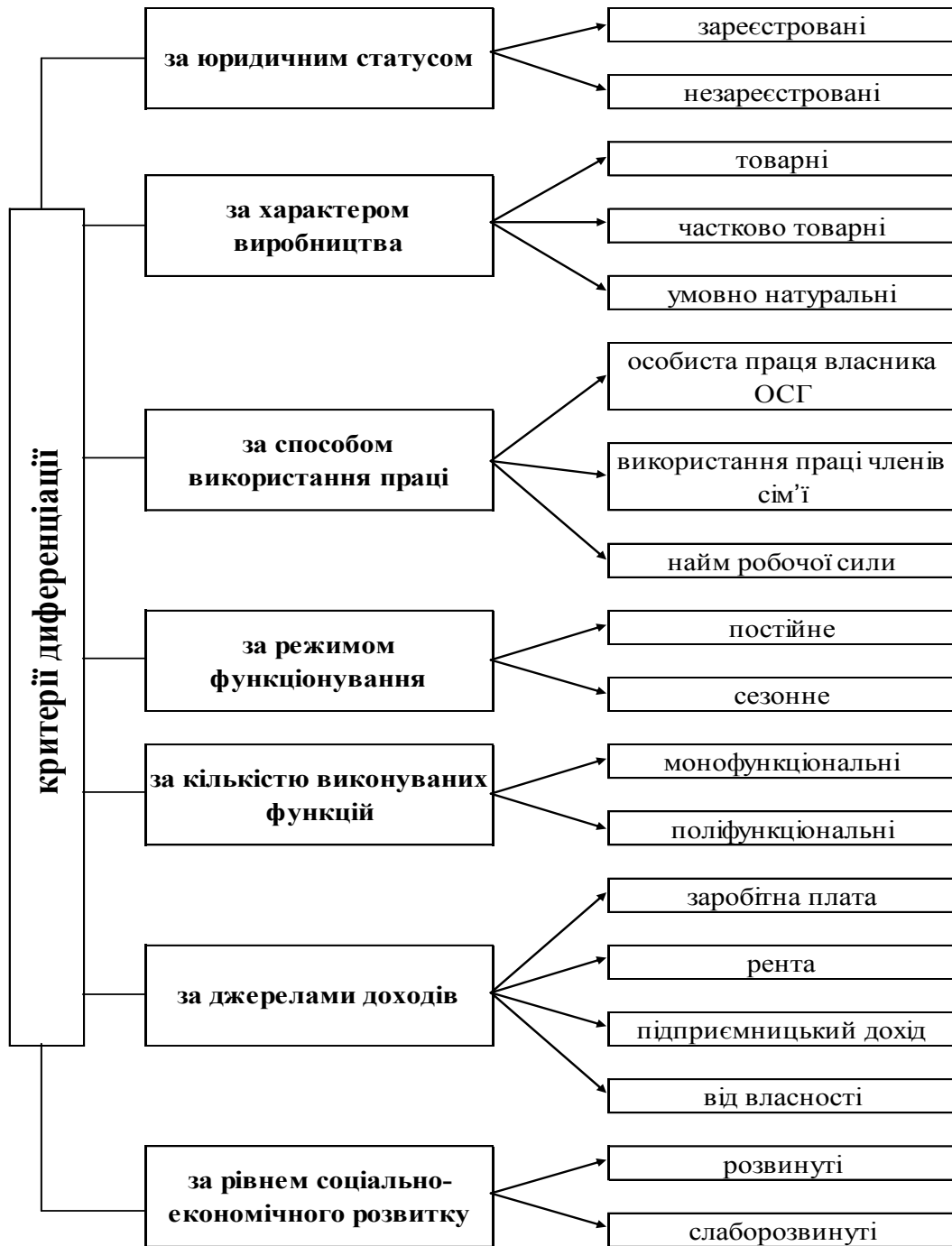
Для Закарпатської області характерна найменша по країні площа орних земель, що становить близько 199,7 тис.га (44 відс. від загальної площі сільгоспугідь області порівняно 29 з 56 відс. по Україні).

Найбільш чисельними суб'єктами господарювання в аграрному секторі економіки регіону залишаються господарства населення, частка яких складає 81,62 відс. від загальної кількості виробників сільськогосподарської продукції краю. Для того щоб ефективно розвивати сектор особистих селянських господарств, повноцінно і раціонально використовувати їх соціально-економічний потенціал важливо враховувати їх особливості, специфіку функціонування та перспективи розвитку. Для цього необхідно здійснити їх типологізацію за основними параметрами їх життєдіяльності, що має важливе значення для вибору стратегії їх розвитку та формування організаційно-економічних механізмів їх підтримки. Типи ОСГ визначають шляхом здійснення їх типологізації.

В емпіричних дослідженнях під типологізацією ОСГ розуміють процес віднесення їх до тих чи інших груп (типів), диференційованих за

певними критеріальними ознаками. Частіше всього в якості критеріальних ознак виступають економічні та соціальні детермінанти. Їх множинність пояснюється в першу чергу специфікою самого об'єкта типологізації, а з другого – існуючою диференціацією в рівнях їх економічного і соціального розвитку. Особисті селянські господарства можуть розрізнятися і, що особливо важливо, ранжуватися за обсягами виробництва продукції та наданими послугами, джерелами отриманих доходів, специфікою виробництва, професійно-кваліфікаційним рівнем освіти членів ОСГ, формами використання і залучення робочої сили та інше. Самим важливим критерієм діяльності ОСГ, на нашу думку, є величина отриманих доходів, яка визначає їх економічну диференціацію, рівно як і стратифікація відповідно стає найбільш значимою для дослідження селянських господарств.

Придаючи особливе значення особистим селянським господарствам, нами проведено їх ранжування по певних признаках, відображених на рис.1.

**Рис. 1. Типологія особистих селянських господарств
(авторська розробка)**

Здійснена типологізація ОСГ за обраними критеріями має не лише важливе теоретичне, але і прикладне значення, оскільки на її основі стає можливим розробляти спеціальні заходи, спрямовані на поліпшення управління їх соціально-економічним розвитком. Проведена авторами типологізації особистих селянських господарств на багатокритеріальній

основі, дозволяє виділити економічно перспективні господарства і на цій основі сформувавши механізми їх підтримки.

Література:

1. Гоблик В.В. Особливості регулювання трудовіміграційних процесів у прикордонному регіоні / В.В. Гоблик // Журнал "Агросвіт", 2015.–№13 – С.10-13.